

Przedmiot bada . W yciu mieszcza skich społeczno ci wielkich miast polskich Prus Królewskich Gda ska, Elbl ga i Torunia w XVI -XVIII w. niezwykle istotn role odgrywały ceremonie organizowane ku czci władców - królów polskich i członków ich rodzin, jak i przedstawicielei lokalnej władzy - burmistrzów; istotne były równie wi towanie najwa niejszych bie cych wydarze politycznych (triumfy wojskowe, zawarcie pokojów), i wydarze z przeszło ci - ogólnopolskich oraz zarówno w skali miast jak i całej prowincji pruskiej Rzeczypospolitej.

Celem projektu jest rekonstrukcja oraz analiza społeczno-politycznego i artystycznego znaczenia ceremonii publicznych organizowanych w wielkich miastach nowo ytnych na przykładzie Gda ska, Elbl ga i Torunia. Adresatami uroczysto ci ceremonialnych byli: królowie Polski i było to ceremonie zarówno z powodów radosnych (elekcje, koronacje, hołdy, triumfy, ingresy do miast, mał e stwa, narodziny dzieci), jak i i smutnych (ałoby po zgonie królów i człoków rodziny królewskiej); w skali odpowiednio mniejszej obchodzono lokalne wi ta władz miejskich (wybory burmistrzów). Istotne były wydarzenia historyczne, jubileuszowe np. stulecia inkorporacji Prus do Polski (1454 w latach 1654 i 1754); a dla protestanckich miast stulecia reformacji, zało enia gimnazjów akademickich, zało enia miasta.

Efektom projektu poza rekonstrukcj samych ceremonii oraz ukazaniem logistycznych problemów organizatorów, b dzie równie poszukiwanie wzorców dyplomatyczno-ceremonialnych i ikonologiczno-literackich, które wykorzystywano przy układaniu scenariuszy wi tecznych. Autorzy stawiaj hipotez , e scenariusze ceremonialne wypracowano na przełomie XVI i XVII w., w okresie panowania Zygmunta III. Kontynuowano je a do schyłku Rzeczypospolitej i wcielenia badanych miast do monarchii pruskiej Hohenzollernów.

Wa ne jest ustalenie ró nic i podobie stw w obchodach organizowanych dla władców polskich, i sojusznicznych (car Rosji, rodzina Romanowych), jak i wrogich np. szwedzkich (ceremonie poddania miast, przyjmowanie i hołdowanie królom szwedzkim i ich przdstawicielom w okupowanych Elbl gu i Toruniu). Ceremonie publiczne pozwalały niemieckim mieszczenom manifestowa zarówno lojalno wobec królów polskich, ukazywa ich zwi zek z Koron i stosunek do najwa niejszych instytucji Rzeczypospolitej. Wydarzenia wi teczne współtworzyły wiadomo symboliczn i pami historyczn mieszka ców, porz dkowały hierarchi społeczn . Ich wymiar artystyczny skutkował nadzwyczajnym mecenatem rad miejskich i du ymi wydatkami (ekonomiczny aspekt reprezentacji artystycznej: podarki w postaci wyrobów rzemiosła artystycznego, drukowane mowy historyczne, bramy triumfalne, widowiska parateatralne, muzyczne, fajerwerki, medale okazjonalne, wielkie ceremonie biesiadne). W projekcie chodzi o ukazanie pełnego społecznego wymiaru sytuacji ceremonialnej, poza samymi uczestnikami wydarze , równie i twórców okoliczno ciowych zamówie z zakresu miejskiego mecenatu literackiego, muzycznego, artystycznego i rzemie lniczego (profesorowie historii i retoryki, miejscowi poeci, malarze, rze bnicze, muzycy etc.). Zbadanie zagadnienia pozwoli na przykładzie protestanckich miast pruskich ukaza ró ne kształty kultury politycznej, formowanie si mentalno ci historycznej i propagandy władzy w nowo ytniej Polsce.

Motod badawcz opracowano na podstawie ródeł poznanych w trakcie kwerendy w zbiorach Gda ska i Elbl ga oraz zebranej literatury przedmiotu, ródeł ikonograficznych i muzycznych (poza nutami i tekstami kantat, równie współczesne wykonania dawnych utworów okazjonalnych). Autorzy ł cz warsztaty i metody badawcze z zakresu bada nad społecznymi dziejami kultury i historii sztuki. Wynika to z ró norodno ci ródeł, które dokumentuj lub s wynikiem ró nych etapów przygotowania obchodów ceremonialnych: zarówno rachunkowo ci miejskiej i ko cielnej, jak i akt normatywnych (przepisy o ałobie pa stwowej, o przymusowym składaniu hołdu), korespondencji urz dowej, jak i drukowanej okazjonalnej literatury panegirycznej. Równie wa na jest analiza materiałów ikonograficznych (obrazy ingresów, projekty bram triumfalnych, iluminacji, układów fajerwerków, emblematycznej dekoracji etc) oraz monet okazjonalnych, podarków dyplomatycznych. Istotn rol odgrywa uczona literatura z XVI-XVIII w. – traktaty o etykiecie dworskiej oraz ceremoniach publicznych. Autorzy siegaj do metod z zakresu bada literaturoznawczych (np. toposy władcy sprawiedliwego), teatrologicznych, muzykologicznych (panegiryki niemieckie, łaci skie i polskie, inscenizacje muzyczne, wydarzenia parateatralne). W procesie badawczym zastosowane zostan zarówno metody opisowe, jak kwatytatywne analizy ródeł rachunkowych (np. wydatki na biesiady) maj ca na celu porównanie wydatków Gda ska, Elbl ga, Torunia i uchwycenie wysiłku finansowego zwi zanego z przygotowaniem ceremonii. Przy badaniu dzieł sztuki stosowana jest analiza poszczególnych dzieł w oparciu o badania ich ukrytych tre ci symbolicznych (metoda ikonologiczna i ikonograficzna). Autorom chodzi o ukazanie sposobów propagandy władzy w sprawie artystycznej, literackiej np. alegorie zwi zków miast pruskich z Polsk , wyjasnienie symboliki wyrobów rzemiosła artystycznego). Zachowania ceremonialne stanowi jeden ze sposobów i instrumentów dyscyplinowania społecznego, tj. ukazywaniu społeczno ci hierarchii wł dzy jej legitymacji. Zagadnienia wi tecznej rytualizacji podejmowane s przez ró nych reprezentantów antropologii kulturowej. Autorzy b d aplikowa metody tych szkół staraj c si wypracowa metod najlepiej dostosowan do tego typu kompleksowych i interdyscyplinarnych studiów.

Efekt. Ukazanie na północnoeuropejskim tle genezy i kształtu kultury ceremonialnej oraz propagandy politycznej w wielkich miastach Prus Królewskich, stanowi istotny wkład w zrozumienie postaw społecznych i mentalno ci historycznej ich mieszka ców - niemieckich, protestanckich poddanych polskich królów. Praca ma ukaza europejski wymiar politycznego mecenatu nad naukami historycznymi, oratorstwem politycznym, sztuk , literatur , muzyk w Gda sku, Elbl gu i Toruniu epoki nowo ytniej . cisłe poł czenie warsztatów historyka społecze stwa i historyka sztuki, krytyczne wykorzystanie metod bada nad kulturami pami ci, ró nych szkół antropologii historycznej i kulturowej, ma na celu stworzenie unikalnego kwestionariusza i metody badania ceremonialnej kultury miejskiej, któr b dzie mo na stosowa w studiach nad innymi wielkimi miastami Rzeczypospolitej, wolnych miast hanzeatyckich Rzeszy (Lubeka, Hamburg, Brema), nadbałtyckimi stolicami np. Królewcem, Sztokholmem, Kopenhag lub Petersburgiem.